
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מושג הפטריוטיות במחשבה המדינית - 56755

תאריך עדכון אחרון 21-09-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע המדינה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר יפתח אלעזר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yiftah.elazar@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ב' 15:30-16:30 חדר 4316 (מדעי החברה)

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מושג הפטריוטיות זכה לתשומת לב צנועה יחסית בפילוסופיה פוליטית, בהתחשב במקום המרכזי ששיח פטריוטי ושיח על פטריוטיות תופסים בחיים הפוליטיים. מטרת סמינר זה היא לחקור שאלות מושגיות וערכיות שקשורות לפטריוטיות ולבחון תפיסות שונות של פטריוטיות.

מבחינה מושגית, שתי שאלות שעוברות כחוט השני לאורך הסמינר הן: מהי מולדת? מהם הביטויים האפשריים של אהבה כלפיה?

מבחינה ערכית, נשאל האם פטריוטיות היא חובה מוסרית או מידה טובה, כפי שטוענים כותבים רבים, או שמא היא טעות מוסרית, כפי שטוענים כותבים אחרים, ואם אינה טעות, באילו מובנים ונסיבות תהיה ראויה ורצויה?

נדון גם בסוגיות נגזרות, כגון: האם ובאילו נסיבות ביקורת פוליטית וחברתית תהיה פטריוטית או בלתי פטריוטית? איזה תפקיד ממלא שיח פטריוטי בחברה שסועה כמו החברה הישראלית?

הסמינר מבוסס על דיון בטקסטים שעוסקים בפטריוטיות מאז העולם העתיק ועד למאה ה-21.

בחלק הראשון של הסמינר נדון במקורות הקלאסיים וההומניסטיים של מושג הפטריוטיות. נדון בפרט בתפיסה הקלאסית, שמזהה אהבת מולדת עם מצוינות אזרחית ופעולה לטובת הכלל, ומזהה את המולדת עם הרפובליקה.

בחלק השני נבחן את מושג הפטריוטיות בעידן הנאורות, שבו הפך למושג פוליטי מרכזי ולנושא לוויכוחים מלאי-להט. נדון במתח שהעסיק את הוגי התקופה בין האידיאל הקלאסי של אזרחות טובה לבין כלכלת שוק וחיי שפע, מגוון חברתי ושאיפה לשלום.

בחלק השלישי של הסמינר נדון בפטריוטיות בעידן הלאומיות המודרנית, בזיהוי הגובר בין המולדת ללאום, ובקשר בין שיח פטריוטי לסימון אויבים חיצוניים ופנימיים.

לבסוף, בחלק הרביעי, נדון בוויכוחים מהעת האחרונה על המשמעות והמעמד המוסרי של פטריוטיות בחברה שמחויבת לערכים ליברליים ולזכויות אדם.

מטרות הקורס:

לבחון באופן ביקורתי את מושג הפטריוטיות בשילוב של מתודות היסטוריות ואנליטיות ללמוד טקסטים יסודיים בתולדות המחשבה המדינית ובתיאוריה פוליטית עכשווית

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לקרוא באופן ביקורתי טקסטים בתולדות המחשבה המדינית ובתיאוריה פוליטית עכשווית
לנתח מושגים וטיעונים בכלים אנליטיים
לבחון מושגים וטיעונים בהקשרים היסטוריים ואידיאולוגיים
להגדיר שאלות מחקר ולבנות טיעון במחשבה מדינית

שיטת ההוראה בקורס: חובת קריאה והכנה לשיעור בבית, דיון בכיתה, מצגות תלמידים בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מהי פטריוטיות?

מהי התפיסה הקלאסית של הקשר בין פטריוטיות לבין אזרחות טובה?

מהי מולדת ומהי התפיסה הקלאסית של הקשר בין המולדת לרפובליקה?

האם ניתן ליישב את האידיאל הקלאסי של אזרחות טובה עם החיים בחברה מסחרית מודרנית?

מהי פטריוטיות נאורה?

הפטריוט כמתקן חברתי, כאזרח העולם וכמשקיף חסר-פניות

הביקורת הפמיניסטית על מושג האזרחות הרפובליקני

ביקורת האתוס המיליטריסטי ואידיאל השלום הנצחי

פטריוטיות מקומית ואינטרס עצמי מובן כהלכה

פטריוטיות ולאומיות

האויב הפוליטי, החיצוני והפנימי

מדינת הלאום וחסרי המולדת

האתיקה של נאמנות לקבוצה

פטריוטיות חוקתית

קוסמופוליטיות ופטריוטיות

פטריוטיות כטעות פסיכולוגית ומוסרית

פטריוטיות בחברה שסועה

חומר חובה לקריאה:

כסנופון, מדינת הספרטנים

Cicero, On the Laws

קיקרו, על החובות

מקיאווולי, הנסיך

מקיאווולי, דיונים

מונטסקייה, על רוח החוקים

Rousseau, A Discourse on Political Economy

Richard Price, A Discourse on the Love of Our Country

Adam Smith, The Theory of Moral Sentiments

מרי וולסטונקרפט, הגנה על זכויות האשה

עמנואל קאנט, על השלום הנצחי

אלקסיס דה-טוקוויל, הדמוקרטיה באמריקה

Johann Gottfried Herder, Do We Still a Fatherland?, Do We Still Have the Fatherland of the Ancients?

Johann Gottlieb Fichte, Addresses to the German Nation

Giuseppe Mazzini, Three Essays on Cosmopolitan Ideals and National Sentiment

Carl Schmitt, The Concept of the Political

חנה ארנדט, שקיעתה של מדינת האומה וקץ זכויות האדם
Alasdair MacIntyre, *Is Patriotism a Virtue?*
Charles Taylor, *Why Democracy Needs Patriotism, Nationalism and Modernity*
Robert E. Goodin, *What is So Special About Our Fellow Countrymen?*
Jürgen Habermas, *Citizenship and National Identity*
Jan-Werner Müller, *Constitutional Patriotism*
Maurizio Viroli, *For Love of Country*
Martha C. Nussbaum, *Patriotism and Cosmopolitanism*
George Kateb, *Is Patriotism a Mistake?*
אמל ג'מאל, בין מולדת, עם ומדינה: פטריוטיזם בקרב המיעוט הפלסטיני בישראל

חומר לקריאה נוספת:

Maurizio Viroli, *For Love of Country: An Essay on Patriotism and Nationalism* (1996)
Martha Nussbaum (ed.), *For Love of Country* (1996)
Igor Primoratz and Aleksandar Pavković, *Patriotism: Philosophical and Political Perspectives* (2007)
אבנר בן-עמוס ודניאל בר-טל (עורכים), פטריוטיזם: אוהבים אותך מולדת (קו אדום, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2004)

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי:

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 100 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

הפרטים בשנתון ובסילבוס נתונים לשינויים.

מטלות כתובות:

עבודת סיום קורס. לתלמידים הלומדים קורס זה כשיעור רגיל. היקף: 10-15 עמודים. מועד הגשה: 31 ביולי 2018. תרומה לציון הקורס (בהנחה שעומדים בחובות הנוספות המפורטות למטה): 100%.

[- או -]

עבודה סמינריונית. לתלמידים הלומדים קורס זה כסמינר. היקף: 20-30 עמודים ברוח כפול. מועד הגשה: 30 בספטמבר 2018. תרומה לציון הקורס (בהנחה שעומדים בכל החובות הנוספות המפורטות

למטה): 80%. עבודות סמינריות מזכות בארבע נקודות זכות נוספות, שהציון עליהן נקבע במלואו לפי ציון העבודה.

הצעת מחקר. לתלמידים הלומדים קורס זה כסמינר. מועד הגשה: 4 ביוני, 2018. תרומה לציון הקורס: 20%.

חובות נוספות:

נוכחות. מותר להחסיר עד ארבע פגישות בשנה ללא אישור או פגיעה בציון. כל היעדרות נוספת ללא אישור תוריד נקודה אחת מציון הקורס.

השתתפות בדיון. השיעור מתנהל במתכונת סמינריות, כלומר הוא מניח קריאה של הטקסטים בבית ותרומה לדיון בכיתה. תרומה ממשית לדיון היא כזו שמתייחסת באופן קונקרטי לטקסטים הנדונים ומפגינה בקיאות בהם ומחשבה ביקורתית עליהם. היעדר בולט של תרומה כזו לאורך השנה יכול להביא להפחתה של עד שתי נקודות מציון הקורס. תרומה ממשית עקבית לדיון עשויה לזכות בנקודות בonus שיתווספו לציון הקורס.

מצגת. כל תלמיד/ת/ציג טקסט משני אחד בכיתה. אי-עמידה בדרישה זו תפחית שתי נקודות מציון הקורס. מצגת מעולה תזכה בנקודות בonus.